

RN. Prez. 21/14

Warszawa, 15 lipca 2014 r.

Komisja Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

**Petycja w interesie publicznym
Polskiego Towarzystwa Tłumaczy
Przysięgłych i Specjalistycznych „TEPIS”
o zapewnienie prawa człowieka do rzetelnego procesu**

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

W imieniu Rady Naczelnej Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS składam niniejszym petycję o przeciwdziałanie w interesie publicznym szkodliwym działaniom prawodawczym, które proponują bezzasadne obniżenie wymagań wobec kandydatów na tłumacza przysięgłego, **zagrożając właściwemu wykonywaniu prawa człowieka do rzetelnego procesu** przez nieodpowiednio kwalifikowanych tłumaczy.

POLNISCHE
GESELLSCHAFT
VEREIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

Projekt ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów w zakresie dotyczącym zmian ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (Dz. U. Nr 273, poz. 2702, z późn. zm.) proponuje bowiem w art. 2 ust. 1 pkt 5 obecnie obowiązującej ustawy:

„obniżenie poziomu wykształcenia uprawniającego do uzyskania uprawnień zawodowych tłumacza przysięgłego. Konieczność ukończenia wyższych studiów magisterskich zastąpiono wymogiem ukończenia studiów pierwszego stopnia. Oznacza to, że wystarczające będzie uzyskanie tytułu zawodowego licencjata, inżyniera lub równorzędnego, zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 18f ustawy z dnia 17 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)”.

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

Zdaniem projektodawcy studia pierwszego stopnia stanowią jakoby **„wystarczające wykształcenie do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego, zgodnie bowiem z założeniami procesu bolońskiego osoba, która ukończyła takie studia, jest biegła w stosowaniu metod i narzędzi w danej dziedzinie i posiada w niej szczegółową wiedzę teoretyczną i praktyczną, podczas gdy absolwent studiów drugiego stopnia powinien potrafić dokonywać naukowo umotywowanej analizy problemu.”**

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

Takie obniżenie wymagań co do kwalifikacji tłumacza przysięgłego narazi ustawodawcę na zarzut braku kompetencji autorów projektu w ocenie kwalifikacji niezbędnych do wykonywania tego zawodu, ponieważ nie konsultowali oni swojego projektu ze znawcami przedmiotu co do realnych możliwości nabycia przez kandydata odpowiedniej wiedzy i umiejętności, zarówno w zakresie znajomości języka obcego, jak i tłumaczenia tekstów specjalistycznych, czy nawet ich rozumienia w języku polskim.

Również teza, iż tłumacze przysięgli nie muszą dokonywać naukowych analiz jest z gruntu błędna, ponieważ akurat analiza porównawcza jest istotą pracy tłumacza, a w przypadku tłumaczenia specjalistycznego – naukowa analiza porównawcza. Ponadto, zachowanie obecnego przepisu pozwoli na uznanie przez Komisję Europejską, że Polska stosuje się do nakazu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym, stanowiącej w art. 8 o niezmnieszeniu

LENGYEL HITES-ÉS
SZAKTOLMÁCSOK
SZÖVETSÉGE
TEPIS

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA



poziomu ochrony prawa człowieka do rzetelnego procesu, którego realizacja jest możliwa wyłącznie z udziałem odpowiednio wykwalifikowanych tłumaczy.

Zastrzeżenia te znajdują potwierdzenie w załączonej do naszej petycji opinii prof. zw. dr hab. Barbary Z. Kielar, jedynej opinii znawcy przedmiotu w prowadzonym postępowaniu prawodawczym w zakresie deregulacji, w której oświadcza, że:

.... absolwent wyższych studiów pierwszego stopnia na dowolnym kierunku, w tym również studiów filologicznych, w żadnym razie nie jest w stanie nabyć w ramach takich studiów kwalifikacji niezbędnych do wykonywania odpowiedzialnego zawodu tłumacza przysięgłego i zdać przewidzianego prawem egzaminu. Rozważając nawet teoretycznie możliwość zdania tego egzaminu przez licencjata po przygotowaniu się we własnym zakresie, należy ją uznać za wyjątek od reguły, który został już przez projektodawców nowelizacji przewidziany"

Biorąc więc pod uwagę wyjątkowe okoliczności, ale nie tylko niewystarczającą liczbę tłumaczy określonego języka, lecz również wyjątkowo uzdolnione jednostki z tytułem licencjata, zmodyfikowany przepis projektowanego ust. 3 dodanego do art. 2 obecnie obowiązującej ustawy mógłby brzmieć:

„3. Minister Sprawiedliwości może, w drodze decyzji, zwolnić kandydata na tłumacza przysięgłego z wymogu posiadania wykształcenia określonego w ust. 1 pkt 5 do poziomu licencjata. w szczególności, gdy liczba tłumaczy przysięgłych określonego języka jest niewystarczająca dla ochrony interesu społecznego i potrzeb wymiaru sprawiedliwości. Zwolnienie następuje na wniosek kandydata na tłumacza przysięgłego złożony nie później niż 30 dni przed datą egzaminu.”

zakładając, że przepis ust. 1 pkt 5 stanowiłby o wykształceniu wyższym drugiego stopnia.

W odniesieniu do ogólnych założeń procesu deregulacji zawodów regulowanych, należy podnieść, że obawy ustawodawcy o wzrost cen usług z powodu ograniczenia liczby osób aktualnie wykonujących zawód tłumacza przysięgłego do obecnej liczby (ok. 10.000) są nieuzasadnione, ponieważ tłumacze ci w ok. 90% działają na wolnym rynku, który w sposób naturalny kształtuje ceny dzięki konkurencji i nie wymaga dodatkowej interwencji ustawodawcy. Przeciwnie, pracownicy organów wymiaru sprawiedliwości często decydują się na zastąpienie profesjonalnych usług prowizorycznymi „samoróbkami” (termin użyty w urzędowym uzasadnieniu do ustawy deregulacyjnej), zlecając pracę młodym i niedoświadczonym tłumaczom, którzy godzą się na niższe stawki wynagrodzenia za niskiej jakości tłumaczenie, stwarzając w ten sposób zagrożenie prawa podejrzanego i oskarżonego do rzetelnego procesu.

Ponadto warto zwrócić z całą mocą uwagę na **różnicę, między możliwością wyboru ceny usług o różnej jakości przez zwykłego konsumenta a obowiązkiem ustawodawczy zapewnienia dla podejrzanego i oskarżonego usług tłumacza przysięgłego o najwyższej jakości.** Cytując bowiem urzędowe uzasadnienie projektodawcy ustawy deregulacyjnej w kontekście drastycznie zaniżonych stawek wynagrodzenia za czynności tłumaczy przysięgłych płatnych ze skarbu państwa, można dojść do wniosku, że ustawodawcy chodzi nie tyle o dobro konsumentów, którzy na wolnym rynku cieszą się szerokim wachlarzem cen za usługi tłumaczy przysięgłych, co o interes „najmniej zamożnego konsumenta” jakim jest skarb państwa:

„Brak barier regulacyjnych umożliwia powstanie segmentów rynku różniących się jakością i ceną, dzięki czemu również najmniej zamożni konsumenci mogą wybrać usługę o odpowiedniej dla nich cenie i jakości.” Niestety, takie obawy nie mają uzasadnienia w odniesieniu do tłumaczy przysięgłych, gdzie może wchodzić w rachubę wyłącznie najwyższa jakość i godziwa cena za tę jakość tam, gdzie chodzi o sprawiedliwość, a często o życie człowieka. .

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLNISCHE
GESELLSCHAFT
VEREIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

LENGYEL HITES-ÉS
SZAKTOLMÁCSOK
SZÖVETSÉGE
TEPIS

POLSKIE TOWARZYSTWO TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH I SPECJALISTYCZNYCH
CZŁONEK MIĘDZYNARODOWEJ FEDERACJI TŁUMACZY FIT
RADA NACZELNA



W związku z powyższym prosimy Wysoką Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu RP o rozważenie wsparcia naszych dwóch postulatów:

PO PIERWSZE – prosimy o wsparcie naszego postulatu zachowania obecnie obowiązującego wymogu posiadania przez kandydata na tłumacza przysięgłego **magisterskiego dyplomu ukończenia wyższych studiów drugiego stopnia** (art. 15 pkt 1 lit. a), zgodnie z załączoną opinią najwyższego w Polsce autorytetu w dziedzinie tłumaczenia prawniczego i specjalistycznego - prof. zw. dr hab. Barbary Z. Kielar, nestorki polskiej juryslingwistyki, zwłaszcza **w kontekście zmodyfikowanego przepisu** (ust. 3 do art.2 uztp), uprawniającego Ministra Sprawiedliwości do zwolnienia kandydata z posiadania wymaganego poziomu wykształcenia

PO DRUGIE – prosimy o wsparcie naszego postulatu wprowadzenia zasady corocznej waloryzacji stawek wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego przez dodanie na końcu ustępu 2 w art. 16 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego po wyrazach: „przy uwzględnieniu stopnia trudności i zakresu tłumaczenia” wyrazów „oraz rocznego wskaźnika waloryzacji”, z podkreśleniem, że niewprowadzenie tej zasady będzie stanowić największą barierę administracyjną w dostępie do zawodu tłumacza przysięgłego, sprzyjając coraz większemu niedocenianiu roli tego zawodu w realizacji prawa człowieka do rzetelnego procesu.

dr Danuta Kierzkowska
prezes

Załączniki:

1. Opinia prof. zw. dr hab. Barbary Z. Kielar
2. Deklaracja współdziałania PT TEPIS w zakresie implementacji dyrektywy 2010/64/UE ws. prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym

POLISH SOCIETY
OF SWORN
AND SPECIALISED
TRANSLATORS
TEPIS

SOCIÉTÉ POLONAISE
DES TRADUCTEURS
ASSERMENTÉS
ET SPÉCIALISÉS
TEPIS

POLNISCHE
GESELLSCHAFT
VEREIDIGTER
ÜBERSETZER UND
FACHÜBERSETZER
TEPIS

ПОЛЬСКОЕ ОБЩЕ-
СТВО ПРИСЯЖНЫХ
И СПЕЦИАЛИЗИ-
РОВАННЫХ
ПЕРЕВОДЧИКОВ
TEPIS

ASSOCIAZIONE
POLACCA
DEI TRADUTTORI
GIURATI
E SPECIALISTI
TEPIS

LENGYEL HITES-ÉS
SZAKTOLMÁCSOK
SZÖVETSÉGE
TEPIS

PT TEPIS • ul. Krasińskiego 16 lok. 134 • 01-581 Warszawa

• Tel./faks: 22 839 49 52

Organizacja pożytku publicznego KRS 77499 • NIP: 525-20-30-523 • REGON: 011133480

Konto bankowe: PKO BP II O/W-wa 46 1020 1026 0000 1502 0117 5983